

PRINCIPESA ILEANA A ROMÂNIEI, „DUPĂ 42 DE ANI, O BINECUVÂNTATĂ REVEDERE”

Nicoleta PETCU¹, Sebastian MĂLUȘELU²

PRINCESS ILEANA OF ROMANIA, „AFTER 42 YEARS, A BLESSED GOODBYE

ABSTRACT

In September 2021, it was 31 years since Mother Alexandra (Princess Ileana of Romania, Archduchess of Austria) visited Romania, after 42 years of exile. The work „Princess Ileana of Romania, After 42 years, a blessed goodbye” presents unique information about the event from September 1990, including impressions and memories of some people who knew Princess Ileana of Romania, when she lived in Bran (Mother Sebastiana, teacher Ioan Boș, Anica Tudose), as well as photos from the 1990 event.

Keywords: Princess Ileana of Romania, september 1990, after 42 years, visit, exile, memories, București, Bran.

În 1990, după 42 de ani de exil, obținând permisiunea regelui Mihai I al României și a guvernului român postdecembrist, maica Alexandra revede România. Deși în septembrie 1990, cu câteva zile înaintea plecării în România, maica Alexandra a avut probleme de sănătate, fiind internată în spital spre a i se administra analgezice pentru durerile de coloană, și ulterior fiind tratată de stop cardio-respirator, vizita mult așteptată nu a fost amânată și datorită fiicei sale, arhiducesa Alexandra (Sandi), care și-a schimbat toate planurile pentru a o însoți pe mama sa în România³. Vizita a cuprins în primul rând capitala țării, București, unde la invitația Patriarhiei Române și a Asociației Filantropice Medical-Creștine „Christiana”⁴ a participat la lansarea societății de binefacere pentru a fi membră fondatoare⁵. Au urmat vizite la Mănăstirea Pasărea, la Mănăstirea Țigănești, la Bran, unde frumosul castel construit pe stâncă a fost o perioadă, din 1938 până la abdicarea din 30 decembrie 1947, al regelui Mihai I al României, în proprietatea sa, un popas la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus și o reculegere la Mănăstirea Curtea de Argeș, locul mormintelor înaintașilor săi.

Branul ocupa un loc deosebit în inima principesei Ileana a României, viitoarea maică Alexandra, după cum mărturisește în interviul acordat cu prilejul vizitei din

---

¹ Muzeograf, șef Secția de istorie „Regina Maria”, Muzeul Național Bran;
e-mail: nicoleta_petcu_dana@yahoo.com.

² Col. (r.), referent de specialitate, Muzeul Național Bran.

³ Bev. Cooke, *Principesă și monahie. Domnița Ileana-Maica Alexandra*, traducere din limba engleză Luminița Irina Niculescu, București, Editura Sophia, 2011, p. 237.

⁴ Diana Mandache, *Castelul Bran, romantism și regalitate*, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2017, p. 178.

⁵ Apud <https://anomismi.wordpress.com/2011/11/26/vizita-principesei-ileana-maica-alexandra-in-romania-in-1990/>, informații preluate de pe site-ul <http://www.cbrom.de/de/node/148>.

1990⁶: „Branul pentru mine a fost, de fapt, acasă, în ultimii ani în România, în timpul războiului. Atunci noi am locuit cu totul la Bran. Așa că eram foarte apropiați de toată lumea de acolo, mai ales că am clădit un spital, în amintirea mamei, care se numea Spitalul Inima Reginei”⁷.

La Bran, maica Alexandra a ajuns târziu, pe la șapte seara, dar a fost așteptată cu multă dragoste de foarte multă lume, în jur de 2.000 de persoane, care „au venit din celelalte sate, pentru că de la Bran se întind multe sate, care merg pe văi în sus, în munte”⁸.

Mulțime adunată în fața Castelului Bran cu prilejul vizitei maicii Alexandra, septembrie 1990 (fotografii din colecția Ioan Funaru)

Cu prilejul venirii la Bran a maicii Alexandra, Aurel Albu și Marian Dobrescu, localnici din Predeluț, au confecționat acasă la Aurel Albu un banner din pânză albă, pe care au cumpărat-o special pentru venirea Domniței, și cu cerneală au scris: „BINE AȚI VENIT! TRĂIASCĂ FAMILIA REGALĂ”⁹. Pe acest banner, maica Alexandra a semnat descifrabil „Maica Alexandra. Ileana”, la fel, mai târziu, în 1996, și regina Ana a semnat cu prilejul vizitei făcute pe aceste plaiuri.

Dar cel mai emoționant moment al întâlnirii cu oamenii din Bran a fost cel al rememorării întâmplării din timpul plecării în exil, de la începutul anului 1948, cu privire la coșul de mere dăruit de un țăran din Bran, după cum mărturisea maica Alexandra: „Și vroiam să spun un lucru mișcător: acolo era un bătrân care a venit cu un coș cu mere. Când am plecat din Bran, acum patruzeci de ani și mai bine, un țăran mi-a adus un coș de mere și mi-a spus că merele sunt pentru drum, dar coșul trebuie să îl aduc înapoi. (...) Ei, și eu am încercat să aduc un coș înapoi. După ce m-au primit cu pâine și sare, m-au primit și cu un coș de mere, însă nu bătrânul, care bineînțeles

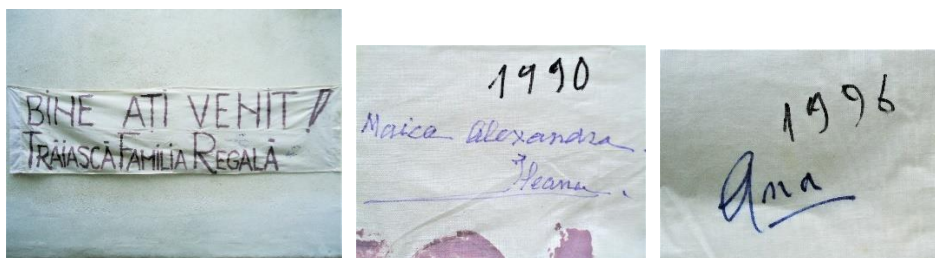
⁶ Interviu realizat telefonic, la 23 septembrie 1990, de Nicolae Stroescu Stînișoară cu maica Alexandra (principeasa Ileana, fiica cea mică a reginei Maria a României), transmis apoi la microfonul postului de radio Europa Liberă de bine-cunoscutul eseist.

⁷ Apud <https://anomismi.wordpress.com/2011/11/26/vizita-principesei-ileana-maica-alexandra-in-romania-in-1990/>, informații preluate de pe site-ul <http://www.cbrom.de/de/node/148>.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Informație preluată de col. (r.) S. Mălușelu de la Aurel Albu, în 13 august 2020.

nu mai este, ci un urmaș al lui și a spus: «Vă dăm iarăși un coș cu mere și știm sigur că de data asta îl aduceți înapoi». Absolut mișcător, trebuie să spun, absolut mișcător»¹⁰.

Bannerul cu semnăturile maicii Alexandra (1990) și reginei Ana (1996)
(colecția Constantin Arsu)

Din mărturiile preotului Nicolae Gheorghe Puchianu-Moșoiu, în momentul în care bărbatul i-a cerut coșul înapoi, aflăm că maica Alexandra a răs¹¹. Bărbatul care i-a dăruit coșul cu mere în 1948 era Sigefre Șerbănuță¹², născut în Tohanul Nou și stabilit ulterior în Bran, iar în 1990 coșul cu mere a fost dăruit de Moise Dobrogeanu din Bran.

Moise Dobrogeanu dăruind coșul cu mere maicii Alexandra, septembrie 1990
(fotografiile din colecția I. Funaru)

Despre vizita la Bran, maica Alexandra menționa în continuare: „Erau mai mulți preoți acolo, era primarul, erau oameni de la Brașov, diferite persoane au ținut cuvântări extrem de mișcătoare, una mai mișcătoare decât cealaltă. Eu ajunsesem să nu mai pot să zic un cuvânt, eram așa de mișcată. Și eram absolut înconjurată de flori. Ne-a adus fiecare de peste tot flori, flori, flori. Era absolut minunat, nu pot, nici nu

¹⁰ Apud <https://anomismi.wordpress.com/2011/11/26/vizita-principesei-ileana-maica-alexandra-in-romania-in-1990/>, informații preluate de pe site-ul <http://www.cbrom.de/de/node/148>.

¹¹ Informație preluată de Nicoleta Petcu de la Daniela Zdârcu din Râșnov, care a primit datele de la preotul Nicolae Gheorghe Puchianu-Moșoiu în anul 2009.

¹² Informație preluată de col. (r.) S. Mălușelu de la dr. Emil Stoian în august 2020. Vezi și Emil Stoian, *Regina Maria în amintirile Branului*, Baia Mare, Editura Marist, 2012, p. 124.

pot să încep să spun ce mult m-a mișcat. Trist era însă să mă uit în sus spre castel, care avea aerul, de unde stăteam noi, de ruină. Pe urmă ne-am dus și am stat noaptea într-o casă, pe care o începusem eu cu ideea ca să fie un loc de petrecut iarna, pentru că noi stăteam în castel în timpul verii, însă era imposibil iarna să stai în castel și atunci locuiam în vechea Vamă care era în partea ailaltă a castelului. Însă devenise prea mică pentru șase copii și atunci începusem construcția acestei case, pe care eu bineînțeles că n-am terminat-o, și a fost terminată acuma și este întrebuințată, îi zice «Casa de Creație» și este pentru scriitori ș.a.m.d. Acolo am petrecut noaptea. Am văzut foarte multă lume. Emoționant. Toți își-amintea de copiii mei, chiar după nume, «ce face cutare, ce face cutare?». M-au întrebat mai ales de fiica mea Magdalena: «Ce face Maghi, ce face Maghi?». Le-am spus: «Maghi e bunică». «Vai, nu se poate. Maghi e bunică?», mi-au zis. Erau, cum să spun, toți erau prieteni»¹³.

Mulțime adunată în Casa de Creație. Domnița, însoțită de fiica sa, arhiducesa Alexandra, a fost întâmpinată de localnici, îmbrăcați în costume populare, cu pâine și sare (fotografii din colecția I. Funaru)

Anica Todor (1927-2006), din Sohodol-Bran, căsătorită Tudose, care a lucrat ca fată în casă pentru familia principesei Ileana a României în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, cu prilejul unui interviu realizat în iulie 2005 de unii specialiști ai muzeului din Bran, spunea despre principesa Ileana următoarele: „Domnița era foarte populară, drăguță cu toată lumea (...). Era de partea omului necăjit”. A întâmpinat-o pe principesă în septembrie 1990, iar maica Alexandra a întrebat-o pe Anica de mama ei, Maria, căreia i se spunea Mița, care lucra la spălătorie și făcea curățenie generală în casa din Bran a principesei. Și pe Anica, și pe Mița le iubea Domnița Ileana. Maica Alexandra „era bolnavă, palidă, se vedea că suferă”, mărturisirea Anica, iar unele vorbe ale principesei Ileana când s-au revăzut au fost: „Așa v-am lăsat, așa v-am găsit, cu Sfatul Popular!”¹⁴.

O altă întâlnire mult așteptată a fost cea dintre maica Alexandra și maica Sebastiană. Maria sau Mariana Ciolan, rămasă orfană în timpul Primului Război Mondial, devenind apoi soră medicală, viitoarea maică Sebastiană, a lucrat la Spitalul

¹³ Apud <https://anomismi.wordpress.com/2011/11/26/vizita-principesei-ileana-maica-alexandra-in-romania-in-1990/>, informații preluate de pe site-ul <http://www.cbrom.de/de/node/148>.

¹⁴ Informații culese de la Anica Tudose, de către Nicoleta Petcu și Claudia Urzică, muzeograf la Muzeul Bran, în iulie 2005.

„Inima Reginei”¹⁵, spital înființat în Bran de principesa Ileana a României, arhiducesă de Austria, în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. La Bran, Maria Ciolan „l-a cunoscut pe Părintele Arsenie, care venea de la Sâmbăta și ținea slujbe la castel, la spital, la bolnavi, (...) și a fost și apropiată de Domniță”¹⁶. Maria Ciolan este cea care îi duce scrisoarea de mulțumire a Domniței, redactată la începutul lunii ianuarie 1948, părintelui Arsenie Boca, prin care principesa Ileana îl apreciază pe părintele ca pe o lumină în viața sa¹⁷. Mărturie a întâlnirii dintre maica Alexandra și maica Sebastiană în septembrie 1990 stă scrisoarea adresată de către prima celeilalte, document al cărui cuprins îl redăm în continuare¹⁸:

„Ellwood - 5 Nov. 1990

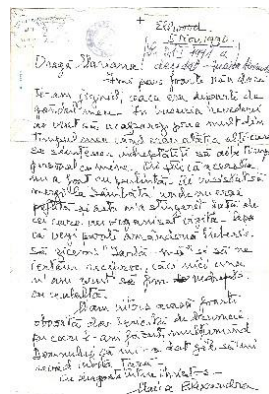
Dragă Mariana,

Îmi pare foarte rău dacă te-am jignit, ce[e]a ce era departe de gândul meu. În bucuria revederii ai vrut să acaparezi prea mult din timpul meu când erau atâția alți care se simțeau îndreptățiți să aibe timp personal cu mine. Ori știi că aceasta nu a fost cu puțință. Ai insistat să mergi la Sâmbăta unde nu erai poftită și asta m'a stingherit față de cei care au organizat vizita. Așa că vezi poate amândouă trebuie să zicem «Iartă-mă» și să ne iertăm reciproc, căci nici una n'am vrut să fim nedrepte cu cealaltă.

M'am întors acasă foarte obosită dar fericită de drumul pe care l-am făcut, mulțumind Domnului că mi-a dat zile să'mi revăd iubita țară.

Cu dragoste întru Christos

Maica Alexandra”.

Plicul și scrisoarea trimise maicii Sebastiană de către maica Alexandra, 5 noiembrie 1990
(arhiva personală col. (r.) S. Mălușelu)

¹⁵ Romeo Petrașciuc (coord.), *Părintele Arsenie Boca. Lăsați-vă în grija lui Dumnezeu*, Ediția a II-a revizuită și adăugită, Sibiu, Editura Agnos, 2015, p. 153 și 155.

¹⁶ *Ibidem*, p. 155.

¹⁷ Informație culeasă de la Preasfinția Sa Daniil Stoenescu (cu titulatura Partoșanu), Episcop de Vârșeț (Serbia), de către Nicoleta Petcu în 11 iulie 2009. Vezi și Nicoleta Petcu, *Principesa Ileana și părintele Arsenie Boca*, în „Muzeul Național”, XXVI, București, 2014, p. 262.

¹⁸ Scrisoarea se află în arhiva personală col. (r.) S. Mălușelu.

Din jurnalul maicii Sebastiana¹⁹ aflăm mai multe lucruri în legătură cu vizita maicii Alexandra în România:

„17 februarie 1990

Am primit răspuns scrisoare cu o iconiță cu chipul Maicii Domnului dela domnița.

adresa: Mother Alexandra

R.D.I. BOX 148 X

PA. 16117 Ellwood City

(...)

1 sept[embrie] 1990 (început de an bisericesc).

După masa acestei zile m-am trezit cu un musafir strein la ușa mea – un domn cu ochelari și îmi zice:

- Vin din partea Maicii Alexandra. O știți cine este Maica Alexandra?

«Da! Stăpâna mea».

- Maica Alexandra va veni în țară săptămâna viitoare. Și va veni să vă vadă. Să stați acasă săptămâna viitoare”.

«Cum de m-ați găsit?».

- Cam greu, dar până la urmă v-am găsit. Măicuța Mariana Predeluț 48.

L'am condus la mașină, eu i-am spus că așteptam un pachet din Germania, care n-a mai sosit; am cerut un televizor portativ.

- Eu sunt cu pachetul. Televizor era mai complicat de trimis, dar alimente, medicamente”.

„Eu am dat din mână că refuz.

Apoi domnul a zis: ași dori să vă dau ceva - primiți? și mi-a întins niște bani - 200 lei. I-am mulțumit și ne-am despărțit”.

„3 sept[embrie] seara la ora 9 ½ îmi bate cineva în geam. Era Mimi Busuioc, care-mi zice:

A sosit domnița în țară - a arătat-o la televizor la sosire”.

„4 sept[embrie] - aflu că miercuri la ora 5 d. m. va sosi la Bran.

Eu eram tot în așteptare îmbrăcată maică”.

„miercuri - 5 sept[embrie] 1990. Am plecat la Bran pentru întâmpinare, dar după 2 ore de așteptare am venit acasă, căci mă supărau rinichii.

Dar seara pe la 9 m-am dus cu copilul Ionuț de vis-a-vis la Creație unde era găzduită M. Alexandra, ca să vorbesc cu dânsa.

Era obosită, fără chef de vorbă”.

„6 sept[embrie] 1990

Suita pleca la Mînăstirea Sâmbăta și m-am agățat și eu de mașina pr[eotului] Bășa și am sosit la Sâmbăta.

---

¹⁹ Jurnalul se află în arhiva personală col. (r.) S. Mălușelu.

Desigur că persoana mea a cam incomodat-o pe domnița, dar nu avea încotro. Trebuia să mă înghită, că și eu am înghițit cam multe p[en]t[ru] dânsa acum 42 de ani în urmă și urmările le am și acum în corp ...

Pentru cât am suferit mi-am luat răsplata. Am avut onoarea să iau masa cu mitropolitul Ardealului, cu domnița, prințesa Sanda (fiica dânsii), eu etc.

Dar m'am și mâhnit, auzind că părintele Sebastian²⁰ a murit și că în ziua de 1 sept[embrie] l'a înmormântat. Iată că duhovnicul Arsenie și-a luat pe ucenicul cel iubit ...

După masă la 4-5 am fost la Bran, înapoi joi 6 sept[embrie]”.

„Vineri 7 sept[embrie] 1990

Ne-am despărțit la bisericuța de la inima reginei - foarte reci față de mine.

I-am lăsat să plece fără suită de preoți ... spre Curtea de Argeș.

Asta a fost totul.

Dumnezeu cu noi.

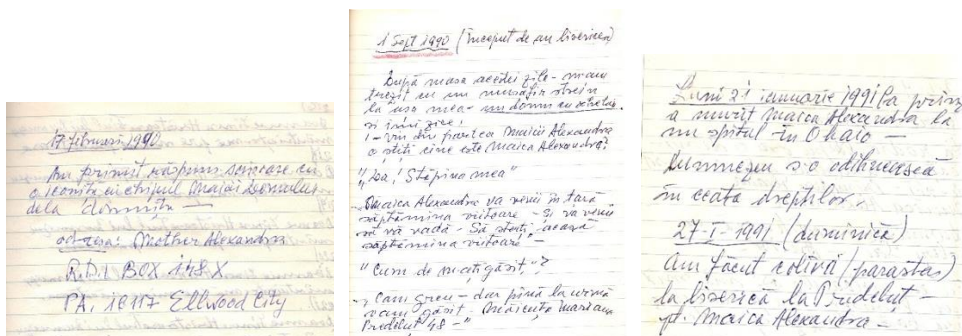
Amin.

Eu aici și ea în societatea ei de contese maici.

Fiecare cu soarta lui”.

„7 sept[embrie] Vineri seara

stația de radioficare Bran a transmis discursul Maicii Alexandra cu promisiunea că dacă îi va ajuta Dumnezeu speră să mai vină în România, după Paști 1991 (...)”.

Însemnări din jurnalul maicii Sebastiana, 1990-1991

(arhiva personală col. (r.) S. Mălușelu).

„22.I.1991

Mare surpriză.

La radio, după ora 6 dimineața, a anunțat că a murit [i]eri -21.I- Principesa Ileana, Maica Alexandra.

Dumnezeu s-o odihnească cu aleșii Săi. Amin (...)”.

²⁰ A fost monah la Mănăstirea Sâmbăta, fiind născut în anul 1922.

„Luni 21 ianuarie 1991 la prânz a murit Maica Alexandra la un spital în Ohaio. Dumnezeu s-o odihnească în ceata dreptilor”.

„27-I-1991 (duminică)

Am făcut colivă (parastas) la biserică la Predeluț p[en]t[ru] Maica Alexandra”.

Încă din 1987, Castelul Bran intrase într-un amplu proces de restaurare și consolidare, datorită stării avansate de degradare prilejuite de atacul masiv al ciupericii „Merulius Lacrymans”. Pentru a ajunge în Castelul Bran, o fortăreață construită pe stâncă, maica Alexandra a fost dusă pe drumul ce urcă de la „vamă” spre castel cu o mașină, un Aro 244 albastru, cu nr. de înmatriculare 5.BV.886²¹.

Mașina Aro 244 folosită pentru transportul maicii Alexandra în castel, pe drumul care urcă dinspre clădirile Vămii Medievale Bran
(fotografie din colecția I. Funaru)

La data vizitei maicii Alexandra, Muzeul Bran era condus de directorul Ioan Praoveanu. Din delegația care a întâmpinat-o pe maica Alexandra, a mai făcut parte Teodor Ogorean, diriginte de șantier al lucrărilor de restaurare a Castelului Bran, care se desfășurau în perioada respectivă, precum și Ioan Funaru, șeful de unitate al Casei de Creație din Bran.

Maica Alexandra însoțită de fiica sa, arhiducesa Alexandra, cu prilejul vizitei în curtea interioară a Castelului Bran, Teodor Ogorean și Ioan Praoveanu, septembrie 1990 (fotografie din colecția I. Funaru)

²¹ Informație preluată de col. (r.) S. Mălușelu de la I. Funaru, martie 2020.

Maica Alexandra la ieșirea din capela Castelului Bran, septembrie 1990
(fotografie din colecția col. (r.) S. Mălușelu)

Vizita a cuprins doar curtea interioară a castelului, culminând cu capela unde era înmormântat principele Mircea, fratele cel mic al principesei Ileana a României. Acest lucru s-a datorat, în primul rând, stării de slăbiciune în care se afla maica Alexandra, fiind necesar un efort suplimentar pentru a urca și coborî numeroasele scări ale edificiului, dar și faptului că spațiile castelului erau supuse operațiilor de restaurare. În interviul acordat în 23 septembrie 1990, maica Alexandra punctează și vizita în castel, după cum urmează: „A doua zi ne-am dus sus să vedem castelul, care este în reparație, nu este chiar așa o ruină cum am avut eu impresia prima seară. Ei reconstruiesc toată clădirea. Și acolo, într-o mică capelă era mormântul fratelui meu Mircea. Și iarăși un lucru care m-a mișcat foarte mult, eu le-am spus desigur că vreau să văd mormântul lui. Și când mă urcam sus o femeie, o doamnă, nu știu, nici nu pot să spun cine era, a venit și mi-a dat o lumânare și mi-a spus: «Ai o lumânare?» și eu i-am răspuns «nu, n-am». Atunci ea zice: «vai de mine, trebuie să iei o lumânare. Gândește-te că patruzeci și doi de ani a fost singur acolo și nimeni nu i-a aprins o lumânare!». Și așa că ne-am dus sus și s-a făcut un mic parastas în această foarte mică capelă, care n-a fost deschisă patruzeci și doi de ani și au deschis-o prima dată pentru mine. Așa că a fost un moment de foarte multă tristețe. Mircea, știți, a murit la începutul primului război. Și stă scris pe lespeda de deasupra lui că a rămas singur străjer al casei părintești când steagurile României nu mai fluturau aicea. E a doua oară că a rămas singur»²².

În Bran, maica Alexandra a vizitat și capela construită după modelul celei de la Balcic, Stella Maris, biserișușă a cărei piatră de temelie a fost sfinșită în 27 iunie 1947 și de părintele Arsenie Boca de la Mănăstirea Sămbăta, prieten „minunat”²³ al principesei Ileana a României. În 28 iunie 1947, principesa Ileana nota în „Jurnalul”

²² Apud <https://anomismi.wordpress.com/2011/11/26/vizita-principesei-ileana-maica-alexandra-in-romania-in-1990/>, informații preluate de pe site-ul <http://www.cbrom.de/de/node/148>.

²³ Ileana, principesă a României, arhiducesă de Habsburg, *Documente*, vol. I, colecție îngrijită de Gabriel Badea-Păun, Muzeul Bran, 1995; Idem, *Jurnal 1944-1947*, p. 162.

său: „Ieri seară, în ciuda ploii, am binecuvântat fundațiile Stellei Maris, pe care o construim în curtea spitalului. Este o minune pentru care trebuie să mulțumesc bătrânului Nae Păiș și Domnului Ștefan Toculescu. Părintele Arsenie a fost vreme de două săptămâni aici și a plecat în dimineața aceasta, cu un camion plin de daruri și cu jumătate din personalul spitalului”²⁴. La capela din Bran, din apropierea clădirilor Vămii Medievale Bran, maica Alexandra a fost întâmpinată de preotul Nicolae Gheorhe Puchianu-Moșoiu și preotul Nicolae Bășa, delegați aleși din partea Bisericii Ortodoxe. Părintele Puchianu s-a implicat în activitatea de curățare și pregătire a capelei pentru vizita maicii Alexandra la Bran, prilej cu care a fost făcută curățenie în interiorul capelei, au fost îndepărtați pomiișorii creșcuți pe acoperișul construcției, iar partea din cruce găsită într-un colț al capelei a fost sudată la loc, cu mare greutate, pe vârful acoperișului²⁵.

Maica Alexandra punând o lumânare aprinsă pe piatra de mormânt a micului principe Mircea, septembrie 1990
(fotografiile din colecția I. Funaru)

Preotul Puchianu a ținut o cuvântare care a încântat-o pe maica Alexandra, acesta fiind coleg de școală cu două dintre fetele principesei Ileana la Școala provizorie din Bran „Horea, Cloșca și Crișan”, într-o perioadă când era greu ca familiile brăneze să-și dea copiii la școală²⁶. Potrivit fotografiilor din septembrie 1990 și în capela amenajată în Castelul Bran maica Alexandra a fost însoțită de preoții Puchianu și Bășa, unde la mormântul principelui Mircea, fiul cel mai mic al regelui Ferdinand I al României și al reginei Maria a României, aceștia au oficiat o slujbă de pomenire.

²⁴ *Ibidem.*

²⁵ Informație preluată de Nicoleta Petcu de la Daniela Zdârcu din Râșnov, care a primit datele de la preotul Nicolae Gheorghe Puchianu-Moșoiu în anul 2009.

²⁶ *Ibidem.*

Maica Alexandra așezată pe strana din capela Castelului Bran, preotul Nicolae Bășa (cu spatele) și preotul Nicolae Gheorghe Puchianu-Moșoiu în timpul oficierei slujbei de pomenire, septembrie 1990
(fotografie din colecția I. Funaru)

Maica Alexandra coborând scările Castelului Bran, septembrie 1990
(fotografie din colecția I. Funaru)

De la Bran, drumul a continuat spre Curtea de Argeș, la mormintele înaintașilor regali, unde preotul Puchianu nu a mai putut merge, spre dezamăgirea maicii Alexandra²⁷.

Potrivit interviului acordat în 1990, cu prilejul vizitei în România, maica Alexandra a transmis și un mesaj pentru români și pentru creștini: „Întâi de toate, aș vrea să spun un foarte, foarte călduros mulțumesc pentru toată lumea cu care am avut a face cât am fost acolo și au fost foarte mulți. Au fost oameni, să spunem oficiali și au fost și cei mici. Și poate lumea nu le dădea nici o importanță, dar toți au fost de o bunătate și m-au primit cu atâta dragoste că m-am simțit absolut iarăși acasă în mijlocul lor și n-am cuvinte suficiente să pot să mulțumesc la fiecare și nici nu vreau să-i numesc pe nume pentru că nu aș vrea să greșesc și să uit pe cineva, pentru că

---

²⁷ *Ibidem.*

atâtea fețe îmi vin înaintea ochilor, când vorbesc de ei, de la mânăstire până la Bran, până la Curtea de Argeș, peste tot, în București. Sunt așa de recunoscătoare pentru tot ce mi s-a dat. Ca un mesaj pentru viitor cred că sunt unele lucruri pe care trebuie să le recâștigăm, adică trebuie să recâștigăm încrederea unul în-altul. Lumea încă se îndoiește unul de celălalt. Asta este un lucru de care e absolut necesar să ne desbărăm. Altfel nu putem merge mai departe. Oamenii trebuie să învețe să ierte. Trebuie să clădim pe încredere și dragoste, altfel nu se poate clădi. Asta este ceea ce ar trebui să facem și cred că se poate face, pentru că am văzut atâtea lumină în ochii acelor tineri. Și eu sunt sigură că este ceva de bază adâncă creștinească ortodoxă în poporul nostru, care întotdeauna ne-a scos din greutăți și are să ne scoată și astăzi”²⁸.

Învățătorul Ioan Boș din Predeluț-Bran menționează în memoriile sale despre vizita maicii Alexandra din 1990: „Revenirea Domniței, călugăriță, Maica Alexandra, împreună cu fiica Alexandra, a fost pentru noi toți un eveniment deosebit. La intrarea în castel s-au adunat sute de oameni de toate vârstele. S-au ținut cuvântări, s-au prezentat cunoștințe vechi ale Domniței întreținându-se cu fiecare cât îi permitea timpul. Cei prezenți s-au manifestat în fel și chip. Văzând cât e de aglomerată eu mi-am amânat întâlnirea cu Dânsa pentru a doua zi. A fost cazată în casa Dânssei pe care a lăsat-o neterminată la plecare.

Maica Alexandra, învățătorul Ioan Boș și șeful de unitate al Casei de Creație, Ioan Funaru, în fața Casei de Creație din Bran, septembrie 1990, a cărei construcție a fost începută în perioada când principesa Ileana a României locuia la Bran (fotografie din colecția I. Funaru)

²⁸ Apud <https://anomismi.wordpress.com/2011/11/26/vizita-principesei-ileana-maica-alexandra-in-romania-in-1990/>, informații preluate de pe site-ul <http://www.cbrom.de/de/node/148>.

**Maica Alexandra și învățătorul Ioan Boș
pe drumul din fața Casei de Creație, septembrie 1990**
(fotografie din colecția col.(r.) S. Mălușelu)

A doua zi când m-am dus a stat puțin de vorbă cu mine, timp în care a apărut și fina sa care-și abandonase mirele și m-a rugat să vin după masă să stăm mai mult de vorbă pentru că acum se grăbea să meargă la Mănăstirea Sâmbăta. După masă avea alți oaspeți în holul clădirii unde mai era fiica sa Alexandra și șoferul de la Patriarhie care a condus-o unde a dorit. În camera Dânsei era un tânăr, Laurențiu Olteanu, care se ocupa cu activitățile culturale și care îi lua un interviu. După ce a ieșit acesta a intrat o cetățeancă pe nume Chițu din Sohodol care avea lângă ea o fetiță și în mână o cântiță²⁹. Eu o cunoșteam și cam știam «ce-i poate pielea». A intrat femeia să stea de vorbă cu Domnița. Au trecut 5 minute, au trecut 10, când a ajuns să se facă un sfert de oră i-am spus Sandei³⁰ că asta o chinuiește pe Domnița și să se ducă să o scoată afară. Sanda a intrat în cameră, în chip de secretară, și i-a spus s-o scuze pe Domnița că are o treabă urgentă. Cetățeanca n-a avut încotro și a plecat.

În hol mai aștepta d[oa]mna Stela Reit – soția viitorului primar. A intrat tot cu fetița și după cca. 5 minute a ieșit, dar a fost martoră la toată această întâmplare.

În fine, Domnița, văzându-se liberă, a ieșit în hol la noi. I-am oferit o cafea. Mi-a spus că nu bea din cauză că inima îi joacă feste. Am băut noi ceilalți.

În acest timp Domnița mi-a zis:

- Dle Boș, acum de unde să fac rost de două becuri?

M-am oferit să-i aduc eu, cu toate că în acea perioadă în zona noastră nu se găseau becuri la magazine. Deci era o problemă. Am întrebat-o:

- Dar de ce vă trebuiesc?

- Păi să vezi, femeia care a fost prima la mine mi-a zis că nu-și poate mulge, seara, vacile că n-are becuri la grajd și că nu găsește să cumpere și m-a rugat să-i fac eu rost.

---

²⁹ Ulciă.

³⁰ Arhiducesa Alexandra, fiica principesei Ileana a României, arhiducesă de Austria, și a arhiducelui Anton de Habsburg.

I-am explicat cine e și ce-i poate capul și să nu-și facă probleme cu ea. Am convins-o. De fapt a intervenit și Sanda că eu dinainte am prevăzut așa ceva.

Mi-a mai spus apoi că a rugat-o să intervină la tribunal pentru că fiica ei divorțează și să-i dea fetița rezultată din căsătorie, ei.

- I-am răspuns că eu mâine plec pe la Curtea de Argeș pe la mormântul părinților și că nu mai am drum pe la Brașov, dar când voi ajunge în America mă rog în chilia mea pentru ca Dumnezeu să-i ajute.

Auzise femeia de actele de caritate făcute de Domnița înainte de 30 dec[embrie] 1947 și acum a venit să-i rezolve aceste probleme. Totuși Domnița nu era supărată și n-a făcut nici un fel de comentariu. Eu m-am arătat foarte intrigat dar m-a potolit.

Am stat apoi mult de vorbă și am depănat multe, foarte multe amintiri. Avea o duioșie deosebită în glas. O nostalgie care o răscolea. Și-a amintit de zilele de 1 Ianuarie a[le] anilor 1944-45-46-47 când noi tinerii din Bran organizam Plugușorul și mergeam în costume naționale, cu plug cu 4 boi, și uram pe la casele celor mai bogați din comună. Cine nu era bogat în Bran în acea perioadă? Când ajungeam la locuința Dânssei, de la Vamă, ieșea cu toată familia, asculta plugușorul tradițional și apoi dedicația pe care Liviu Popovici, care avea mult talent, i-o recita. Ne servea cu șampanie și cozonac și ne îndemna să păstrăm aceste obiceiuri. I-am spus că am fost pregătiți și pentru 1 ianuarie 1948, dar a venit nefasta zi de 31 decembrie 1947 și toate planurile noastre au fost abandonate. Această zi în loc să fie festivă a devenit zi de doliu în Bran. O atmosferă sumbră, mută și grea plana asupra Branului și în sufletele noastre. Și-a amintit apoi de balurile noastre, de meciurile de volei ale echipei «Victoria» Bran la care asista, de epidemia de febră tifoidă și multe altele, dar a insistat mai mult asupra întâmplărilor ocazionate de plecarea sa din Bran. Și le-a amintit în cele mai mici amănunte. Mi-a mulțumit mie și prin mine tuturor celor care mai erau în viață pentru toate cele ce am făcut. Mi-a spus că în cărțile pe care le-a scris, n-a amintit nimic de numele nostru ca nu cumva să avem neazuri cu Securitatea. Când s-a referit la caseta cu pământ mi-a spus că după ce i-am dus noi s-a dus și Dânsa la nișa unde este inima Reginei și-a luat și ea de acolo un pumn de țărână ca amintire și că lasă scris în testament ca această casetă să-i fie pusă în coșciug la cap. A fost o seară pe care n-am s-o uit toată viața și de care foarte des îmi amintesc cu multă plăcere și nostalgie. Era foarte încântată că are un martor al tuturor acestor întâmplări.

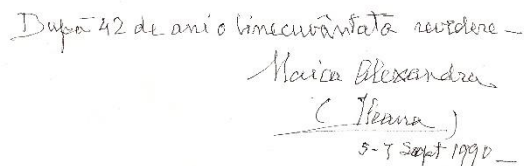
(...) Mulți colegi, dar mai ales sora mea Lia care i-a fost învățătoare Magdalenei³¹, au întrebat-o de ce n-a venit și ea. A promis tuturor că anul viitor când va reveni o va aduce. N-a fost să fie așa pentru că inima Dânssei pe cât a fost de mărinoasă cu alții pe atât a fost de neînduplecătoare cu Dânsa și n-a mai ascultat-o, trădând-o. Când la radio a fost anunțată vestea morții sale toți cei care am cunoscut-o am fost cuprinși de o adâncă tristețe iar eu am fost năpădit de noianul de amintiri frumoase. Mi-a părut rău însă că în acel comunicat s-a spus că: Conform dorinței sale stipulate în testament i-a fost pusă în coșciug caseta cu pământ din țară. Ar fi trebuit să se specifice că era de la Bran. Cred că asta ar fi dorit-o și Dânsa. Și dacă ați ști cât

---

³¹ Maria-Magdalena, fiica principesei Ileana a României, arhiducesă de Austria, și a arhiducelui Anton de Habsburg.

își dorea să mai revină la Bran. De altfel la despărțire mi-a spus că dorește mult de tot să ne revedem”³².

În cartea de onoare a muzeului din Bran, maica Alexandra aprecia vizita făcută la Bran în 5-7 septembrie 1990, ca „o binecuvântată revedere”, după cei 42 de ani de exil.

După 42 de ani o binecuvântată revedere -
Maica Alexandra
(Mama)
5-7 Sept 1990

Însemnare din cartea de onoare a Muzeului Bran, septembrie 1990

---

³² Conform manuscrisului din arhiva personală col. (r.) S. Mălușelu.